

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ της 25^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Εορτάζουμε σήμερα με εθνική υπερηφάνεια την επέτειο της 25ης Μαρτίου 1821, την παλιγγενεσία των Ελλήνων, την αναγέννηση του Ελληνικού Κράτους και ταυτόχρονα πανηγυρίζουμε, με θρησκευτική κατάνυξη, για τον Ευαγγελισμό της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Εορτάζουμε με συγκίνηση και ευλάβεια, για να ανταποδώσουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στους ήρωες του Εικοσιένα. Αυτούς που πολέμησαν και θυσιάστηκαν, «για του Χριστού την πίστη την αγία και της πατρίδας την ελευθερία», στην διάρκεια της Επανάστασεως και της Τουρκοκρατίας.

Στρέφουμε τη σκέψη μας στο παρελθόν για να εξετάσουμε την ιστορική αυτή περίοδο, όχι για μια απλή υπόμνηση των γεγονότων, αλλά για να επισημάνουμε τις ευθύνες μας από τις υποθήκες των προγόνων μας και να αντλήσουμε διδάγματα.

Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης, στις 29 Μαΐου 1453, η μαύρη νύχτα της σκλαβιάς κάλυψε τον εθνικό ορίζοντα και το όνομα της Βυζαντινής Ελλάδας έσβησε από τον χάρτη της Υδρογείου.

Επί 400 περίπου χρόνια οι Έλληνες δοκίμασαν την καταπίεση και τη σκληρότητα του δυνάστη, που εκδηλωνόταν με σφαγές και διώξεις, αρπαγές και καταστροφές της περιουσίας, με βίαιο εξισλαμισμό και παιδομάζωμα, με φορολογία και άλλες βίαιες πράξεις.

Η ελπίδα όμως και η πίστη, για την ελευθερία, δεν έσβησαν από τις καρδιές των Ελλήνων. Έγιναν τραγούδι και ύμνος, που τον έψελναν κρυφά κα σιγανά στο κρυφό σχολειό και απλώνονταν στα χωριά και τις πόλεις, στους κάμπους και στα βουνά και γίνονταν δύναμη όλων των σκλαβωμένων Ελλήνων εναντίον του Ασιάτη κατακτητή.

Η έλλειψη μορφωμένων Οθωμανών υποχρέωσε τους Τούρκους να χρησιμοποιούν τους υπόδουλους Έλληνες, ως διοικητικούς υπαλλήλους -ακόμη και ηγεμόνες- γιατρούς, διερμηνείς και σε άλλες ανώτερες θέσεις του κρατικού μηχανισμού.

Παράλληλα, όσοι ακολουθούσαν το επάγγελμα του εμπόρου ή του ναυτικού, δημιουργούσαν μεγάλες περιουσίες και στόλους εμπορικών πλοίων, που αποτελούσαν ισχυρή δύναμη στα χέρια τους. Αρκετοί επίσης Έλληνες μορφωμένοι και πλούσιοι, διέπρεπαν σε διάφορες ξένες χώρες.

Όλοι αυτοί, πλούσιοι και μορφωμένοι, καταπιεζόμενοι στην υπόδουλη Ελλάδα ή επιφανείς στο εξωτερικό, μαζί με τον απλό χωρικό, που δεχόταν τη μεγαλύτερη καταπίεση, καλλιεργούσαν στη σκέψη τους την Επανάσταση και οργάνωσαν την αντίσταση και τον πόλεμο εναντίον του Τούρκου κατακτητή. Οι «Κλέφτες» και οι «Αμαρτωλοί» αποτελούσαν το μαχόμενο στρατό και έκαναν τον ένοπλο αγώνα.

Οι μορφωμένοι γενικά και οι κληρικοί δίδασκαν τα ελληνικά γράμματα στα Ελληνόπουλα, τόνωναν το εθνικό φρόνημα και προέτρεπαν το λαό, να επαναστατήσει, για να διώξει τον Οθωμανό δυνάστη.

Πολλές εξεγέρσεις, μικρές και μεγάλες, περισσότερες από 150, έγιναν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, που όμως απέτυχαν, χωρίς να φέρουν το «ποθούμενο», στο σκλαβωμένο Γένος.

Ένα μέρος από τις αποτυχίες ήταν αποτέλεσμα της εγκαταλείψεως από τους ξένους και ισχυρούς της εποχής εκείνης. Οι Έλληνες πίστευαν στις υποσχέσεις τους, τις οποίες όμως οι ξένοι λησμονούσαν, όταν δεν ικανοποιούνταν τα συμφέροντά τους, και, έπειτα από τις πρώτες αποτυχίες, εγκατέλειπαν κάθε βοήθεια.

Ύστερα από πολλές τέτοιες δοκιμασίες, αποφάσισαν να στηριχθούν στις δυνάμεις τους, για την ελευθερία της πατρίδας, Εμπνευσμένοι Έλληνες -ο Αθανάσιος Τσακάλωφ και ο Νικόλαος Σκουφάς από την Ήπειρο και ο Εμμανουήλ Ξάνθος από την Πάτμο- ως πρωτεργάτες, ίδρυσαν την «Φιλική Εταιρεία» και οργάνωσαν το Έθνος για την εξέγερση και την τελική αναμέτρηση. Η «Φιλική Εταιρεία» δίκαια θεωρείται ο πρωτοπόρος της Επαναστάσεως του 1821.

Η ανταρσία του Αλή Πασά, εναντίον του Σουλτάνου, θεωρήθηκε η κατάλληλη ευκαιρία. Έτσι, στις 25 Μαρτίου 1821, ο μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός με τους οπλαρχηγούς Ανδρέα Λόντο και Ανδρέα Ζαΐμη, στη Μονή της Αγίας Λαύρας, κοντά στα Καλάβρυτα, κήρυξαν την Επανάσταση. Από τις 23 του μηνός οι Μανιάτες και οι Μεσσήνιοι, με οπλαρχηγούς τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και Πέτρο Μαυρομιχάλη, είχαν ελευθερώσει την Καλαμάτα. Εκεί, στις 28 Μαρτίου, σχηματίστηκε προσωρινή Κυβέρνηση.

Από την Πελοπόννησο η επανάσταση διαδόθηκε σε όλη την υπόδουλη Ελλάδα. Η Στερεά και η Εύβοια, η Θεσσαλία, η Ήπειρος και η Μακεδονία, η Κρήτη και τα άλλα νησιά εξεγέρθηκαν και αγωνίζονταν με το σύνθημα «Ελευθερία ή

Θάνατος».

Δύο μήνες αργότερα, αν και ο Υψηλάντης ηττήθηκε στο Δραγατσάνι, οι Έλληνες δεν πτοήθηκαν, αλλά συνέχισαν τον «υπέρ πάντων αγώνα» με ιερό πείσμα και πνεύμα αυτοθυσίας.

Η θυσία του Αθανάσιου Διάκου στις 22 Απριλίου, το Χάνι της Γραβιάς στις 8 Μαΐου, η κατάληψη της Τριπόλεως στις 23 Σεπτεμβρίου 1821 και η καταστροφή της Στρατιάς του Δράμαλη στις 26 Ιουλίου 1822 στα Δερβενάκια αποτέλεσαν γεγονότα, που εδραίωσαν την πίστη των Ελλήνων και χαλύβδωσαν την θέλησή τους, για την κατάκτηση της Ελευθερίας.

Στην Επανάσταση συμμετείχαν με ενθουσιασμό και Επτανήσιοι, αν και βρίσκονταν υπό Αγγλική κατοχή. Πολλοί ήταν αυτοί που έφθασαν στην Πελοπόννησο, στο τέλος Μαρτίου, για να βοηθήσουν στον αγώνα.

Εκτός όμως από τις αποτυχίες υπήρξαν μεγάλες καταστροφές και αρκετές αποτυχίες. Η καταστροφή της Χίου στις 31 Μαρτίου 1822, η συντριβή των Ελλήνων στη μάχη του Πέτα της Ηπείρου στις 4 Ιουλίου 1822, η δυσμενής εξέλιξη της Επανάστασης στη Μακεδονία, έπειτα από τις πρώτες επιτυχίες, και άλλες περιπτώσεις στην ξηρά και στη θάλασσα αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Από τις αποτυχίες και τις καταστροφές αυτές, αρκετές οφείλονταν στην συντριπτική υπεροχή του εχθρού και μερικές στα σφάλματα και στην διένεξη μεταξύ των Ελλήνων, που δυστυχώς εκδηλώνονταν σε κάθε απομάκρυνση του εχθρικού κινδύνου.

Από τον πρώτο χρόνο της Επανάστασης οι Πελοποννήσιοι ίδρυσαν με ψήφισμά τους την Γερουσία των Καλτετζών, οι Αιτωλοακαρνάνες την Γερουσία της Δυτικής Ελλάδας και οι Στερεοελλαδίτες τον Άρειο Πάγο της Ανατολικής Ελλάδας.

Για ένα χρονικό διάστημα το 1823, η Ελλάδα είχε δύο Κυβερνήσεις, αντιμαχόμενες και έτοιμες να αλληλοσπαραχθούν. Παρόμοια διαμάχη το 1824 οδήγησε στην φυλάκιση του Κολοκοτρώνη, ο οποίος αποφυλακίστηκε το 1825, για να αντιμετωπίσει στην απειλή του Ιμπραήμ.

Ευτυχώς όμως, «ο Θεός είχε υπογράψει την ελευθερία της Ελλάδας και δεν επήρε πίσω την υπογραφή του», όπως έλεγε ο Γέρος του Μοριά.

Το σκλαβωμένο Γένος είχε πάρει την απόφασή του, «Ελευθερία ή Θάνατος», και ο αγώνας του δεν ήταν εύκολο να καταπνιγεί.

Παράλληλα, οι ωμότητες του Τούρκων, η καταστροφή των Ψαρών, η επιτυχία στα Δερβενάκια, η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας στην Χίο, η ηρωική έξοδος του Μεσολογγίου και πολλά άλλα παρόμοια γεγονότα προκάλεσαν την συμπάθεια των λαών της Ευρώπης και ανάγκασαν του ηγέτες τους, να υποστηρίξουν την επαναστατημένη Ελλάδα.

Σημαντικά επηρέασε τον αγώνα του 1821 και η Γαλλική Επανάσταση. Οι ιδέες της για Δημοκρατία, ισότητα και Δικαιοσύνη, που ήταν Ελληνικές Ιδέες από την αρχαιότητα, ενθουσίασαν τους Έλληνες. Αυτό φαίνεται και από την ενέργειά τους να τις συμπεριλάβουν στο Σύνταγμα, που ψήφισε η Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου την 1^η Ιανουαρίου 1822.

Τελικά η Ελληνική Επανάσταση του 1821 είχε ως αποτέλεσμα την Εθνική Παλιγγενεσία, την αναγέννηση της Ελλάδας.

Με το **πρωτόκολλο του Λονδίνου της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830** η διεθνής κοινότητα αναγνώρισε την ανεξαρτησία της χώρας μας.

Ένα χρόνο πριν, στις 6 Ιανουαρίου 1829, ως Κυβερνήτης του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους, είχε αναλάβει ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο οποίος, με τις άοκνες και συνεχείς προσπάθειές του, συνέβαλε αποφασιστικά στην θεμελίωση του νέου Ελληνικού Κράτους.

Η Επανάσταση του 1821 είναι το πιο σπουδαίο γεγονός στην ιστορία της Νεότερης Ελλάδας και η αφετηρία της δημιουργίας και της αναγεννήσεως του Ελληνικού Κράτους. Παράλληλα, είναι ένα γεγονός παγκόσμιας σημασίας, γιατί υπήρξε η πρώτη Εθνική Επανάσταση, για την ανεξαρτησία ενός υπόδουλου Έθνους, που παραδειγματίσε και άλλους σκλαβωμένους λαούς.

Οι σύγχρονοι Έλληνες δεν πρέπει να λησμονούμε, ότι οφείλουμε την ελευθερία, την εθνική υπόσταση μας και υπερηφάνεια, την πρόοδο και την ευημερία μας στους αγώνες και στις θυσίες των ηρώων του Εικοσιένα.

Χάρη στη ζωτικότητα της φυλής, ο Ελληνικός Λαός διατήρησε την Εθνική του συνείδηση περί κοινής καταγωγής και γλώσσας και την πίστη του στη χριστιανική θρησκεία, στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Οι Έλληνες δεν αφομοιώθηκαν από άλλους λαούς, ενώ αντίθετα λίγες ξένες ομάδες, που μετανάστευσαν στον Ελλαδικό χώρο, αφομοιώθηκαν και εξελληνίσθηκαν. Οι πρόγονοί μας του 1821 άρχισαν την Επανάσταση ολιγάριθμοι και σχεδόν άοπλοι, χωρίς οργανωμένο και πειθαρχημένο Στρατό.

Ήταν υποχρεωμένοι να πολεμήσουν εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που διέθετε πολυάριθμο και άρτια εξοπλισμένο Στρατό. Η ιδέα του χρέους όμως τους εμπύχωσε και τους δυνάμωσε, ώστε να υπερισχύσουν των Τούρκων, όπως άλλοτε στην αρχαιότητα οι Μαραθωνομάχοι και οι Σαλαμινομάχοι αντιμετώπισαν και νίκησαν τους Πέρσες.

Ο αγώνας του 1821 ήταν καθολικός. Ήταν έργο όλων των Ελλήνων. Ήταν αγώνας ιερός και δίκαιος, αγώνας «υπέρ βωμών και εστιών», αγώνας για το «ποθούμενο».

Οι ιδέες της ελευθερίας του Έθνους, της αντιπροσωπευτικής διακυβερνήσεως και των δημοκρατικών δικαιωμάτων ενέπνευσαν τους αγωνιστές του Εικοσιένα, που τους ένωσαν οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, οι παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμά τους.

Οι παράγοντες που ένωσαν τους Έλληνες ήταν ισχυροί. Δυστυχώς όμως συχνά μεσολαβούσαν και τα στοιχεία, που τους χώριζαν. Οι ξένες επιρροές, οι εγωισμοί και τα μικροσυμφέροντα πολλές φορές τους εδίχαζαν και λειτουργούσαν, για λογαριασμό του εχθρού. Έτσι, «η διχόνοια η δολερή» όπως την ονόμασε ο ποιητής, παραλίγο να φέρει την καταστροφή και να οδηγήσει σε αποτυχία την Επανάσταση.

Όλα αυτά δείχνουν, ότι η γενιά του Εικοσιένα είχε όλες τις πανάρχαιες αρετές, αλλά και τις αδυναμίες της φυλής μας. Αγωνιζόταν για να αποτινάξει το ζυγό της δουλείας, αλλά και υπονόμεινε την ελευθερία και την αναγέννηση του Ελληνικού κράτους. Και όμως το σκλαβωμένο Γένος ελευθερώθηκε και δημιούργησε την καινούργια Ελλάδα.

Σήμερα λοιπόν, με ευλάβεια γονατίζουμε νοερά στους τάφους των αθάνατων νεκρών, για να αποτίσουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στους ήρωες και μάρτυρες της Επανάστασεως του 1821. Τους ατενίζουμε με υπερηφάνεια, γιατί μέχρι τώρα κρατήσαμε αυτό που μας παρέδωσαν και τους δίνουμε την υπόσχεση, ότι είμαστε έτοιμοι να υποστούμε κάθε θυσία και στο μέλλον, για

να υπερασπίσουμε με εθνική ενότητα και ομοψυχία, τα όρια και τα ιερά της φυλής και να διατηρήσουμε την πατρίδα μας ακέραιη, ανεξάρτητη και ελεύθερη